

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ТЕТЯНА ШЕПЕЛЬ

**ОРГАНІЗАЦІЯ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

**Видавець ФОП Марченко Т.В.
Львів**

УДК 657.3
Ш48

Рекомендувала Науково-методична рада
Національного університету «Львівська політехніка» як навчальний
посібник для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(Протокол № 9 від 03 березня 2026 р.)

Рецензенти:

О.С. Височан – доктор економічних наук, професор кафедри обліку та аналізу Національного університету «Львівська політехніка»;

І.В. Свиноус – доктор економічних наук, професор кафедри обліку і оподаткування Білоцерківського Національного аграрного університету;

Г.М. Воляник – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи Національного лісотехнічного університету України.

Шепель Т.П.

Ш48 **Організація бухгалтерського обліку:** навчальний посібник / Т.П. Шепель – Львів: Видавець ФОП Марченко Т.В. – 167с.

ISBN 978-617-8682-49-1

Навчальний посібник розроблено відповідно до вимог освітньо-професійної програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». У змісті видання комплексно розкрито теоретико-методологічні засади формування облікової політики, нормативні правила складання та застосування первинної документації, а також архітектуру побудови облікових реєстрів. Особливу увагу приділено системній організації облікового процесу, що охоплює методику відображення в бухгалтерському та податковому обліку активів, пасивів, витрат і доходів, забезпечуючи достовірність формування кінцевих фінансових результатів підприємства.

ISBN 978-617-8682-49-1

УДК 657.3

© Шепель Т.П.

© Видавець ФОП Марченко Т.В.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1 ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ОСНОВІ ГРУПУВАННЯ ПЕРВИННИХ ДОКУМЕНТІВ, БУХГАЛТЕРСЬКИХ РЕГІСТРІВ ТА ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
<i>Основні терміни та поняття</i>	7
<i>Нормативно-правове регулювання</i>	8
<i>Теоретичний матеріал</i>	8
<i>Питання для самоперевірки</i>	19
<i>Тести</i>	20
<i>Задачі</i>	22
<i>Ситуаційні завдання</i>	23
РОЗДІЛ 2 ОБЛІКОВІ РЕГІСТРИ: ТЕХНОЛОГІЯ ГРУПУВАННЯ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКОВИХ ДАНИХ	24
<i>Основні терміни та поняття</i>	24
<i>Нормативно-правове регулювання</i>	25
<i>Теоретичний матеріал</i>	25
<i>Питання для самоперевірки</i>	35
<i>Тести</i>	35
<i>Задачі</i>	37
<i>Ситуаційні завдання</i>	38
РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ І ГРОШОВИХ ДОКУМЕНТІВ	40
<i>Основні терміни та поняття</i>	40
<i>Нормативно-правове регулювання</i>	40
<i>Теоретичний матеріал</i>	41
<i>Питання для самоперевірки</i>	47
<i>Тести</i>	48
<i>Задачі</i>	50
<i>Ситуаційні завдання</i>	51
РОЗДІЛ 4 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДОВГОСТРОКОВИХ І КОРОТКОСТРОКОВИХ ПОЗИК	53
<i>Основні терміни та поняття</i>	53
<i>Нормативно-правове регулювання</i>	53
<i>Теоретичний матеріал</i>	54
<i>Питання для самоперевірки</i>	62
<i>Тести</i>	63
<i>Задачі</i>	65
<i>Ситуаційні завдання</i>	66
РОЗДІЛ 5 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ	68
<i>Основні терміни та поняття</i>	68
<i>Нормативно-правове регулювання</i>	69

	<i>Теоретичний матеріал</i>	69
	<i>Питання для самоперевірки</i>	81
	<i>Тести</i>	81
	<i>Задачі</i>	83
	<i>Ситуаційні завдання</i>	84
РОЗДІЛ 6	ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ	86
	<i>Основні терміни та поняття</i>	86
	<i>Нормативно-правове регулювання</i>	87
	<i>Теоретичний матеріал</i>	88
	<i>Питання для самоперевірки</i>	96
	<i>Тести</i>	97
	<i>Задачі</i>	99
	<i>Ситуаційні завдання</i>	100
РОЗДІЛ 7	ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ	102
	<i>Основні терміни та поняття</i>	102
	<i>Нормативно-правове регулювання</i>	102
	<i>Теоретичний матеріал</i>	103
	<i>Питання для самоперевірки</i>	112
	<i>Тести</i>	113
	<i>Задачі</i>	115
	<i>Ситуаційні завдання</i>	116
РОЗДІЛ 8	ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ	118
	<i>Основні терміни та поняття</i>	118
	<i>Нормативно-правове регулювання</i>	118
	<i>Теоретичний матеріал</i>	119
	<i>Питання для самоперевірки</i>	131
	<i>Тести</i>	132
	<i>Задачі</i>	135
	<i>Ситуаційні завдання</i>	136
РОЗДІЛ 9	ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	138
	<i>Основні терміни та поняття</i>	138
	<i>Нормативно-правове регулювання</i>	138
	<i>Теоретичний матеріал</i>	139
	<i>Питання для самоперевірки</i>	151
	<i>Тести</i>	152
	<i>Задачі</i>	155
	<i>Ситуаційні завдання</i>	156
	ВИСНОВКИ	158
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	161

ПЕРЕДМОВА

*Нехай цей шлях буде для вас захопливим,
а отримані знання – капіталом, що постійно зростає!*

Бухгалтерський облік часто називають «мовою бізнесу». Якщо продовжувати цю аналогію, то організація бухгалтерського обліку – це граматики та синтаксис цієї мови. Без чітко налаштованих правил побудови речень навіть найбагатший словниковий запас перетворюється на незрозумілий набір слів. Так само і в бізнесі: без грамотної організації облікового процесу найуспішніші операції можуть призвести до хаосу та фінансових втрат.

Світ перебуває у стані постійної трансформації: змінюються технології, податкове законодавство, стандарти звітності. Сьогодні бухгалтер – це не просто «реєстратор минулого», а архітектор інформаційної системи підприємства. Організувати облік – означає побудувати таку архітектуру, яка буде:

- стійкою до зовнішніх ризиків та змін у законодавстві;
- прозорою для власників та інвесторів;
- ефективною завдяки автоматизації та впровадженню сучасних ІТ-рішень.

Мета навчального посібника – вийти за межі простого вивчення бухгалтерських проведення. Ми розглянемо бухгалтерський облік як цілісний механізм, де кожен гвинтик (первинний документ, реєстр, звіт) має своє чітке місце та час.

Навчальний посібник побудований на поєднанні трьох компонентів:

1. Нормативний фундамент – базується на актуальних вимогах Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО та міжнародних стандартах (МСФЗ).

2. Управлінський креатив – ми вчимося не просто «заповнювати бланки», а створювати графіки документообігу та схеми взаємодії підрозділів, які реально працюють.

3. Практична трансформація – через ситуаційні завдання студент занурюється у роль головного бухгалтера, якому потрібно прийняти рішення: від вибору форми обліку до організації контролю за активами.

Матеріал посібника побудований за логікою повного облікового циклу, що дозволяє поетапно зануритися в архітектуру фінансової системи підприємства. У першому розділі детально розглядаються основи організації бухгалтерського обліку через призму групування первинних документів, бухгалтерських реєстрів та формування звітності, що закладає фундамент для розуміння інформаційних потоків. Другий розділ присвячується обліковим реєстрам як основній технології групування та систематизації даних, тоді як третій розділ характеризується глибоким аналізом організації обліку коштів і грошових документів. Логічним продовженням викладу є четвертий розділ, де увагу зосереджено на організації довгострокових і короткострокових позик, а п'ятий розділ спрямований на розкриття методики організації обліку розрахунків з дебіторами і кредиторами. Питання управління ресурсною базою розкриваються у шостому розділі, який присвячується організації обліку запасів, та у сьомому розділі, що характеризується системним підходом до організації обліку необоротних активів. Восьмий розділ фокусується на організації обліку праці та її оплати, підкреслюючи роль людського капіталу в діяльності підприємства. Завершальний, дев'ятий розділ – присвячується організації обліку доходів, витрат і фінансових результатів, підбиваючи підсумок господарської діяльності та формуючи цілісне бачення успішності суб'єкта господарювання.

Бухгалтерський облік – це інтелектуальний сервіс. Його якість залежить від того, наскільки глибоко ви розумієте бізнес-процеси та наскільки майстерно вмієте впорядкувати інформаційні потоки.

Цей навчальний посібник для тих, хто прагне зрозуміти логіку створення облікової системи «з нуля».

*Натхнення та успіхів
у підкоренні вершин облікової науки!*

Навчальне видання

Шепель Тетяна Павлівна

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Навчальний посібник

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 9,71.

Видавець Марченко Т. В.
м. Львів, 79053, Україна, Перфецького 11 А,
тел.+380503701957
e-mail: magnol06@ukr.net
<https://magnolia.lviv.ua>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК № 6784 від 30.05.2019 року,
видане Державним комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Надруковано у друкарні видавця ФОП Марченко Т. В.